

szerezni, hozományát, hitbérét és jegyajándékát a kereskedőkről szóló XVI-dik törvény-cikkely 9-dik §-nak rendelete szerint ugyanazon hatóságnál köteles bejegyeztetni, mellynél férje könyveit törvényesítette.

5. §. A gyártó intézetében mindennemű mesterséget (Gewerbe) űző segéd munkásokat szabadon alkalmazhat.

6. §. Olly gyermekeket, kik 12-dik évüket még el nem érték, csak olly gyári munkákra lehet alkalmaztatni, mellyek azonfelül, hogy egészségüknek sem ártalmasak, testi kifejlődésüket nem akadályoztatják. A gyártó azonban azokat is, kik ezen időt elérték, de a 16. évet még nem haladták, naponta, erejökhez mért munkára kilencz óránál tovább nem fordíthatja, s ezen kilencz órai munka sem lehet folytonos, de egy óra nyugidó által félbeszakasztandó.

7. §. A mi különben a kereskedők és segéd-személyzetők közti kölcsönös viszonyokról az illető törvény-cikkely 24., 25., 26., 27., 28.,

29., 30., 31., 32., 33. és 34-dik §§-aiban rendeltetett, az a gyártókra és segéd-személyzetőkre is kiterjed. A közönséges munkásoknak héré minden héten kifizetendő, a felmondási idő pedig közönséges munkásoknál és mesterlegényeknél, ha ez iránt különös szerződés nem kötetett, nyolcz napra határoztatik.

8. §. A gyártási munkához szükséges épületek a katonaszállásolástól mentek.

9. §. A gyártó gyárműveit mind gyárában, mind külön boltban, a hol akarja, nagyban (in grosso) és részletesen (en detail) eladhatja, s raktárt (Niederlage) szabadon nyithat.

10. §. A törvénynek minden rendeletei, mellyek a kereskedőkről és kereskedésről szólnak, a gyárművek eladására is terjednek, akár ez a gyártó, akár valamely közbenjáró személy által eszközöltetik.

11. §. A csődületi tömegnek (Concursmasse) gyárok nál is van joga a gyártást és eladást addig folytatni, míg minden meglévő anyagszerek fel nem dolgoztatnak s el nem adatnak.

XVIII. TÖRVÉNY-CZIKKELY.

A közkeresetre összeálló társaságok jogviszonyairól.⁽¹⁾

1. FEJEZET.

A közkereseti társaságokról.

1. §. Közkeresetre összeállott társaságok vagy ollyanok:

a) Mellyeknek tagjai a társasági czímben nyilvánmegneveztetnek, vagy a czímhez ragasztott ezen szóban «és társak» (et Comp.) befoglaltatnak, s ezen társaságnál minden egyes tag egész vagyonával kötelezve vagyon, a társaságnak külső személyekkel kötött szerződéseire nézve. Az illyen társaságok szoros értelemben közkereseti társaságoknak neveztetnek.

Ezen közkereseti társaságok azonban olly tagokat is vehetnek fel, mellyek csak bizonyos befizetést veszélyre (Einlage auf Gefahr) tesznek, s azért magoknak a törvényeseknél nagyobb kamatokat köthetnek ki, de a társaság ügyeire egyéb befolyással nem bírnak, s a befizetett sommán felül, egyéb vagyonukkal a társaság tartozásaiért nem felelnek, s ezen tagok kültagoknak (commenditaires, stille Gesellschafter) neveztetnek;⁽²⁾ — vagy

b) Ollyanok a társaságok, mellyeknél egyik tag sincsen a czímben külön megnevezve, s az egész társasági tőke bizonyos számú és egyenlő sommáról szóló részvényekre osztatik, a részvényes tagok egyedül a részvényekért fizetett

pénzeiket kockáztatják, és egyéb vagyonukkal semmi esetben nem kötelezettek. Ezen társaságok részvénytársaságoknak (Actien-Gesellschaften) neveztetnek.

2. FEJEZET.

A szoros értelemben közkereseti társaságokról.⁽³⁾

2. §. A fentebbi fejezet 1-ső §-nak a) alatt körülírt szoros értelemben közkereseti társaságok tagjai nem lehetnek:

a) Megbukottak (Cridatare), kik birói ítélet által a kereskedés üzésétől eltiltattak;

b) Az alkuszok (Sensale);

c) A kik családi bűnök miatt megfenyítették;

d) Ezen személyek feleségei.

Ezeken kívül mindenki, ki a Váltó-törvénykönyv I-ső Rész. 2-ik fejezete szerint váltókötelezéseket vállalhat magára, illyen közkereseti társaságot állíthat fel, vagy abban részt vehet.

3. §. Ha olly személyek vétettek volna be közkereseti társaságokba, kik abban a fentebbiek szerint örvényesen részt nem vehetnek, illyen felvétel a társaságnak mások iránti kötelezéseire ugyan befolyással ninesen, a társaság

(1) E törvény a kereskedelmi törvény (1875: XXXVII. t. cz. [549.; 64—222. §§.]) életbelépésével veszítette hatályát. V. ö. d. törv. szab. V. R.

(2) V. ö. 2. §.

(3) V. ö. 1875: XXXVII t. cz. 556. §.

azonban bejegyzett társaságok jogaival nem bírand.

4. §. Szoros értelemben közkereseti társaságok váltó-képességgel csak akkor bírnak, s könyveiknek hitelessége csak akkor leend, ha írott szerződést kötnek, és ezt a Váltó törvénykönyv II-dik Rész. 3-dik fejezetének rendelete szerint váltó-törvényszéknél bejegyeztetik, könyveiket pedig ugyanott hitelesítetik (paraphiren), és ugyanazon rész 106-ik §-a értelmében rendesen vezetik.

5. §. A társasági szerződésben következő pontok foglaltatandók:

a) A közkereseti társaság céljának szoros meghatározása;

b) Azon személyek megnevezése, kik ezen cél elérésére társaságba álltak;

c) Szoros meghatározása annak, mivel s miképen tartozék minden tag a közczélhoz járulni;

d) Az idő, melly alatt ezen tartozás teljesítendő;

e) A munka, mellyet minden tag a közczél elérésére felvállalni köteles;

f) A közönséges ügyeknek ki által történendő vezérlete, a fontosabb ügyek elintézésének módja, és a címvezetőnek, ha szükségesnek találtnék, kineveztetése;

g) A számadások letételének és vizsgálatának ideje és módja;

h) A nyereség felosztásának ideje s kulesa;

i) Azon viszonyok meghatározása, mellyeknél fogva a társaság egyes tagja önként kiléphet, s mellyekben a kilépésre kényszeríthetők; végre

k) A társaság értékének mi módon történendő felosztása egyes tag kilépésénél, vagy az egész társaság eloszlásánál.

6. §. A társasági tagok feleségei követeléseiket szintén azon módon, mint a kereskedők és gyártók, csődület esetére biztosíthatják.

7. §. Ha a tagok a társasági szerződésben az 5-ik §-ban körülírt pontok iránt nem rendelkeztek volna, következő rendelkezések megtartandók:

8. §. A társaság minden tagjaitól — a külső tagokat ide nem értve — egyenlő járulmány (Beitrag, Einlage) s egyenlő munkásság követeltethetik, ha csak a szerződésben más nem rendeltetett.

9. §. A társaság tagjai olly ügyeket nem vihetnek, mellyek a társasági czéllal ellenkeznek.

10. §. Közönséges társasági ügyek elintézésére, mellyek a kitűzött cél s a meghatározott eszközök körén túl nem mennek, a társaság minden egyes tagjai az elhatározandó ügynek megjegyzése mellett meghivatandók. A kitűzött időre megjelenőknek valóságos többsége határoz.

11. §. Ha azonban fontosabb ügyekről lenne

szó, mellyek a szerződésben ki nem kötött járulmányokat, új tagoknak felvételét, kölcsönvételt, aláírási címvezetést vagy az alapszerződések s alaptőke akármely veszélyeztetését illetik, akkor minden tagok jelenléte s egyetértése szükséges.

12. §. Ha a társaság aláírási címvezetője különös felhatalmazás nélkül valamely kereskedői ügyet végzett, vagy lekötöztetést a társaság nevében felvállalt, ez iránt a társaságnak felelni tartozik, a társaság azonban a szerződést vagy kereskedői ügyet megtartani köteles.

13. §. A társaságoknál, mellyek rövid egy évet meg nem haladó időre kötettek, a nyereség felosztása csak ezen idő elmúltával követeltethetik. Ha a társaságok hosszabb időre kötettek, a nyereségi felosztás a szerződés kötése napjától számítandó minden esztendő végével történik.

14. §. A nyereség a tagok közt járulmányaik arányában felosztandó.

15. §. Minden tagnak szabadságában áll a társaság számadásait és kereskedési könyveit megvizsgálni.

16. §. Minden tag a társaság többi tagjainak irányában csak járulmánya erejéig köteleztetik.

17. §. A közkereseti társaság jogviszonya segédszemélyzete s a vele kereskedési kapcsolatban lévők iránt, azon törvények szerint határozatnak meg, mellyek a kereskedők és gyártók hasonló jogviszonyai iránt rendelkeznek, azon szükséges megkülönböztetés mellett, hogy mindig az egész társaság, vagy a társaság nevében cselekvő s ezzel megbízott személy az egyik szerződő fél, nem pedig az egyes társasági tagok.

18. §. Ugyanazért adósságok felmondása csak társasági határozat által történhetik, vagy azon személy által, melly a társasági határozat következtében erre fel van hatalmazva. Minden egyes tagnak szabadságában áll ugyan, a társaság adósságait megfizetni, a társaság számára történendő fizetéseket azonban egyes tagok jogszerűen fel nem vehetik, s a társaság nevében nem nyugtatványozhatják, hanem a társaságot illető summák mindig, vagy az egész társaságnak vagy az általa világosan, vagy hallgatva megbízott személynek fizetendőek, vagy bírói kézhez adandók.

19. §. Ha egy vagy több társasági tagok a társasági ügyek vezérletével megbízattak, ezen tulajdonságukban a társaság irányában, úgy mint más segédszemélyek tekintendők, ugyan ezért ezeknek minden jogaival bírnak, kötelességeivel tartoznak.

20. §. Ha a társaságba új tag vétetik be, evvel ez iránt külön szerződés kötendő, és szintűgy mint az alapszerződés a váltó-törvényszéknél bejegyzendő.

21. §. A váltó-törvényszék czimkönyvében az új szerződés bejegyeztetésénél a társasági

alapszerződésre hivatkozás történend, a bejegyzett alapszerződésnél pedig pótlólag az új tag szerződése s ennek jegyzőkönyvi száma megemlítendő.

22. §. Ha az új tag egyszerűen, szorosabb meghatározás nélkül a társasághoz állt, akkor a többi régibb tagokkal egyenlő jogokkal bír, s egyenlő köteleességekkel tartozik.

23. §. Ha a társaság kültagokat (Commen-ditairs) vesz be, ezekkel is írott szerződés kötendő, mellyet azonban bejegyeztetni nem szükséges.

24. §. Ilyen szerződésekben lényegesen megkivántatik hogy a kültag befizetett tőkéjétől magának nyereség fejében határozott kamatokat, mellyek a törvényesnél nagyobbak is lehetnek, kössön ki, és hogy a társaság hitelezőinek, csődület esetében, a következő 26-dik és 27-dik §§. rendelete szerint, befizetett járulmányára nézve is elsőbbséget kötelezzen.

25. §. A kültagok által a társasághoz befizetett pénz a társaság felbomlásáig sem az egyik, sem a másik fél által fel nem mondathatik, ha csak a szerződésben egyéb rendelkezés nem történt.

26. §. A társaság beltágjai, a kültagnak befizetett tőkéjére és kamataira nézve minden vagyonukkal felelősek, s a kültagnak szabadságában áll ezek iránti törvényes keresetét akár az egész társaság, akár annak egyes tagjai ellen intézni; a társaság hitelezői azonban a társaság bukása esetében őt követeléseikkel megelőzik, s magokat befizetett járulmányából is kielégíthetik.

27. §. A kültag még akkor is, miután a társaság az általa befizetett tőkét visszaadta, azon hitelezőknek, kik társasági összeköttetése alatt a társaságot kötelezték, tőkéje erejéig a társaság egyéb tagjaival egyetemben (in solidum) két esztendeig annyiban felelős, mennyiben a hitelezők a társaság tagjainál kielégítést nem találtak.

28. §. Ezen veszély felvállalása mellett a kültagok magoknak a törvényes kamatoknál magasabbakat is köthetnek ki, a nélkül, hogy ez uzsorának tekintethetnék.

29. §. Ha a szerződésben más rendelkezés nem történt, a kikötött kamatok fél évenként fizetendők.

30. §. Ezen kamatok a kültagoknak még akkor is fizetendők, ha a beltágok semmit nem nyertek, vagy talán épen veszteséget szenvedtek.

31. §. A társaság követelési és tartozási állapotjának világos jegyzéke a kültagoknak belép-tökkor előterjesztendő, mellyben különösen jegyeztessék meg a tőke mennyisége, melly azon ideig kültagoktól felvétellett.

32. §. Ha ezen jegyzékben később oly hiba találtatnék, melly a kültagot veszélyeztetné,

akkor az, ki a jegyzéket szántszándékosan így készítette, mint hamisító büntetendő.

33. §. A kültagoknak a társaság vezérletében semmi befolyásuk nincs, szabadságukban áll azonban a számadásokat és könyveket megvizsgálni, s a segédszemélyekre felvigyázni.

34. §. A kinek bejegyzett közkereseti társaság ellen követelése van, az követelését akkor is, ha ez nem váltó-levélből eredett, a társaság minden bejegyzett tagjától egyetemben (in solidum) követelheti. Ugyanazért szabadságában áll, a beltágokat egyetemben, egy keresetlevélben, vagy minden egyest különkülön megkeresni, s az egyik tag elleni keresettől elállva, a keresetet más tag ellen intézni.

35. §. Bejegyzett társaság hitelezője a kültagot járulmánya erejéig csak akkor s annyiban perelheti be egyetemlegi fizetés iránt, midőn s a mennyiben a társaság egyéb tagjainál kielégítést per s végrehajtás útján nem talált. A kültagoknak azonban akkor is következő kifogásai lehetnek:

a) Ha bebizonyítja, hogy egész járulmányi tőkéjét a társaságnak befizette, és abból kamatain kívül semmit vissza nem kapott, ez őt minden további fizetési köteleességtől felmenti, minthogy csak járulmánya erejéig kezeskedik.

b) Szintűgy megszűnik a kültag kötelezése, ha a társaságból történt kilépése óta két esztendő elmúlt, habár a követelés azon időből származik is, mellyben a kültag a társasággal összeköttetésben volt.

36. §. Minden társasági tagnak, melly a társaság hitelezője által egyetemlegi fizetés iránt perbe idéztetett, a társaság többi tagjaira a reájok eső rész iránt viszkeresete van.

37. §. A társasági jog egyes tagokra megszűnik:

a) A tag halála által; örökösei sem feljogosítva, sem kötelezve nincsenek a társaság folytatására, ha a szerződésben ez iránt egyéb rendelkezés nincsen: ha azonban ott örökösökről is lenne szó, akkor csak a közvetlen örökösök, nem pedig az örökösök örökösei folytathatják a társaságot;

b) Ha a társasági tag csődület alá kerül; vagy

c) Csalási bűnök miatt megfenyítették; vagy

d) Oly rendbe lép, mellynek tagjai a fentebbiek szerint közkereseti társaságba nem léphetnek;

e) Azon idő elfolytával, mellyre magát a tag a társasághoz lekötötte;

f) A tag a társaságból kiléphet, ha kilépését hat hónappal előbb a társaságnak bejelentette. Ezen felmondási jog azonban csak akkor gyakoroltathatik, ha a társaság nem határozott időre állott össze.

g) A tagnak joga van mindjárt a társaságból kilépni, ha a többi tagok lényeges társasági kötelezéseiket teljesíteni nem akarják, ellenben

azon tag, melly társasági kötelességeit nem teljesíti, a társaság által kirekesztethetik.

38. §. Ha a kilépés ellen, akármelly részről kifogás tétetnék, s az ügy per útjára kerülne, akkor a nyertes félnek választása van, a kilépést a végítélet hozásának napjától, vagy azon időtől számítani, mellyben a kilépés iránt kérdés támadott.

39. §. Az egész társaság eloszlása következő esetekben történik:

a) Ha a társasági cél elérhető lenni megszűnt, következőleg akkor is, ha a társaság alaptőkéje elfogyott;

b) Ha az idő eltelt, mellyre a társaság összeállott;

c) Ha azon feltétel, mellynek bekövetkeztére a társaság eloszlása szerződésben kikötöttet, valósággal be is következik;

d) Ha azon tag meghal, mellynek személyes részvételéhez a társaság fenmaradását kötötte;

e) Ha a társaság tagjainak többsége meghalt, esődület alá került, csalási bűnök miatt megfenyítettet, vagy közkereseti társaság folytatásától eltiltott rendbe lépett;

f) Ha a tagok az eloszlásban megegyeznek.

40. §. A közkereseti társaság egyes tagjainak kilépése, vagy a társaság teljes eloszlása ugyanazon váltó-törvényszéknél bejelentendő, mellynél a társasági szerződés bejegyeztetett. A váltó-törvényszék ezt a helytartó-tanácsnak felterjesztendi, melly az eloszlást közhírré fogja tenni.

41. §. A társaság hitelezőinek jogai nem sértetnek a társaság részletes vagy teljes eloszlása által; ha azonban a hitelezők az eloszlás vagy kilépés közhírré-tétele után két esztendő alatt a társaság elleni követelések iránt a kilépett tag ellen pert nem indítottak, ezen idő elteltével a kilépett tag többé nem az egész tartozásért egyetemben (in solidum), hanem annak csak aránylag reá eső részeért vétehetik kereset alá.⁽¹⁾

42. §. Ha pedig a társasági tagok a kilépésnél vagy eloszlásnál olly szerződést kötöttek, hogy bizonyos, abban megnevezett tagok a társaság minden adósságait általveszik, s ezen szerződés a váltó-törvényszék és helytartó-tanács útján közhírré tétetett, akkor a társaság hitelezői a szerződés közhírré-tételétől számítandó két esztendő alatt, a kilépett társaság minden tagjai ellen intézhetik követeléseiket, de ezen idő elteltével kielégítésüket kizárólag csak a társaság adósságainak a szerződésben kijelelt átvállalóitól követelhetik.

43. §. Ezen idő elteltével a kilépett kültag is csak azon tagok ellen intézheti követelését,

kik az eloszlási vagy kilépési szerződésben a társaság adósságait magokra vállalták.

44. §. Ha a kilépett tag a 41-dik §-ban meghatározott két esztendő alatt egyetemlegesen (solidarisch) perbe idéztnék, a társaság minden tagjain vagy azon személyen, melly a kötelezéseket magára vállalta, szavatoságot (evictio) követelhet.

45. §. Kilépő kültag a társaságtól csak befizetett járulmányi tőkéjét és annak a kilépés napjáig járó lekötött kamatait követelheti.

46. §. Kilépő beltág ellenben, vagy annak esődületi tömege örököse vagy jogképviselője haladék nélküli számadást, a társaság követelési s tartozási állapotjának kimutatását, leletár (inventarium) készítését s azon aránylagi rész kiadatását követelheti, melly a követelő állapotból minden kötelezések levonása után a tagra esik.⁽²⁾

47. §. Minden kilépő beltág követelheti azt is, hogy mind azon hitelezők, kiknek a társaság tartozik, haladék nélkül kielégíttessenek, vagy hogy kielégítésök biztosíttassék, mi az által is történhetik, ha a tagok egyike vagy egy része az adósságokat egészen magára vállalja, s a hitelezők ebben megnyugszanak.⁽²⁾

48. §. A kilépő tag követelheti továbbá, hogy a társaság vagyona, a mennyiben ez tetemes értékesökkenés nélkül történhetik, természetben (in natura) osztassék fel. Ha ez azonban értékesökkenés nélkül nem történhetnék, a társaságban megmaradó tagok fogják meghatározni az osztály alá tartozó értéknek árát, a kilépő tagnak pedig választása van, a tárgyat azon az áron átvenni, s a társaság többi tagjainak a reájok eső részt kifizetni, vagy pedig magának az ezen árból reá eső részt a társaság által kilizettetni.⁽³⁾

49. §. Ha a társaság ezen árhatározást megtenni nem akarná, a kilépő tag a bíróságtól becsüsök által történendő becsüt kívánhat. Ezen a bíróság felügyelése alatt történt becsütésnél is a kilépő tagnak a 48-dik §-ban érintett választása van.⁽³⁾

50. §. A fel nem osztható tárgyakra nézve akkor is leendő helye a becsütnek, midőn az egész társaság eloszlik, s a kiegyenlítésre egyszerűleg más eszközt nem határozott. A 48-dik §-ban körülírt választás azt illeti a tagok közül, a ki a becs-áron felül legtöbbet ígért. Ha illy magasabb ígélet nem történt, akkor a választási jog, azon sorban illeti a tagokat, mellyel a társasági szerződést aláírták.⁽³⁾

51. §. Részes kilépés esetében a könyvek, a levelezés és egyéb oklevelek a társaságot folytató tagoknál maradnak, mellyeknek köteles-

(1) V. ö. 44. §.

(2) V. ö. 1840: XXII. t. cz. 20. §.

(3) V. ö. 49. §.; 1840: XXII. t. cz. 20. §.

ségében áll, a kilépő tagoknak kívánatára s költségein nekik mindig ezen oklevelek másolatait kiadni.

52. §. Ha pedig a társaság végképen eloszlik, s az illető felek az oklevelek gondviselete iránt meg nem egyeztek, ezeknek gondviselete a tagokat az aláírás sora szerint illeti, s így tehát a következőhöz mennek át, ha az előző törvényes ok által, millyen a esődület alá jutás, a gondviseletre alkalmas lenni megszűnik.

53. §. Olly közkereseti társaságoknál, melyek magokat bejegyeztették, mind azon keresetek, miket az egyes tagok a társaság ellen vagy az egyes tagok ellen formálnak, ha azok a társasági szövetkezésből származott viszonyokat tárgyazzák, azon váltó-törvényszék előtt fognak folyni, mellynél a társaság be vagyon jegyezve, — a váltó- és esődületi perek azonban e szabály alá nem tartoznak, hanem e társaságokra nézve az illető törvényes bírónál maradnak; olly társaságoknál pedig, melyek magokat be nem jegyeztették, ha egyes tagnak az összes társaság ellen keresete lenne, azt a társaságnak illető esődületi bírója előtt követelheti, ha pedig az összes társaság egyes tag ellen pert indít, ezt a tagnak illető bírósága előtt tenni köteles. Illy perekben, melyek a társaság és egyes tagjai közt keletkeztek, kifogásnak, és felellyvitelen s perújításon kívül semmi egyéb perorvoslatnak helye nincs. Hasonlóul ha a társasághoz nem tartozó személy az összes társaság ellen keresetet formál, a társaságot esődületi bírója elejébe idézendő, az összes társaság pedig minden egyes személyt, ki ellen követelése van, illető bírósága előtt perel meg.

3. FEJEZET.

A részvény-társaságokról.(1)

54. §. Részvényt szerezni, s részvény-társaságba lépni mindenkinek megszorítás nélkül szabad.

55. §. A kik részvény-társaságot akarnak alakítani, a váltó-törvényszékhez írásban beadni kötelesek:

a) Az alakulandó társaság célját s azon adatokat, melyeken a kitűzött cél elérésének lehetősége alapul, — világosan elkülönözvén a bizonyosokat a valószínűektől és bizonytalanságtól;

b) A szükséges tőke mennyiségének közelítő kiszámítását;

c) A részvények számának, befizetési idejének s elosztás módjának előleges feljegyzését, vagyis a részvény-tervet, mellyben annak is ki kell jelezve lenni: valljon az alapítók szándé-

kozna e az összes részvényeknek valamelly részét, és jelesen mennyit, a közönségnek nyilvános aláírás útján átengedni?

d) Az alakulandó társaság előleges alapszabályait. Ezen oklevelek letétetvén a váltó-törvényszéknél, megtekintésök mindenkinek megengedtetik.

e) Ha az alakítandó részvény-társaság nem tisztán kereskedői társaság, vagy ha az 1836: XXV-ik törvényczikkely rendelete alá tartozó vállalat létrehozását szándékolja, akkor az előbbi pontokban megemlített okleveleket előbb még a helytartó-tanácsnak is be kell mutatni.

56. §. Olly részvényeket, melyek nem bizonyos névre szólnak (au porteur), kiadni nem szabad.

57. §. Az alapítók a már beadott előleges alapszabályokat magok hatalmával meg nem változtathatják.

58. §. Mihelyt a részvények azon része, melly az 55-ik §-nak c) alatti rendelkezése szerint a közönségnek lészen átengedendő, nyilvános, s a közhatóság felügyelése alatt véghez viendő aláírás útján — melly aláírásnak legalább is három napig nyitva kell maradni — elkelt, a részvényesek közgyűlésre összehivatnak. Ezen közgyűlésben a társaság alakítja magát (constituirt sich), az előleges alapszabályok felolvastatnak, a végképeni alapszabályok elhatároztatnak, a pénztár megnyitására, kezelésére választmány rendeltetik, ha a társaság szükségesnek tartja, aláírási czimvezető (Firmaführer) választatik, s a választmány különösen felhatalmaztatik, hogy az alapszerződést és aláírási czímet bejegyeztesse. Mind ezek a jelenlevők szótöbbsége által elhatároztatnak.

59. §. A társaságnak illyképeni alakítása előtt, az alapítók a részvényekre bármelly előleges befizetést semmi szín alatt nem kívánhatnak. Szinte ugy tiltva van a részvényekre kamatokat fizetni magából azon pénzmennyiségből, mellyt a részvényesek előlegesen befizetnek részvényeikre.

60. §. A társasági ülésnél a tag minden egész részvény után egy vokssal bir, tiznél azonban több vokst, bármelly legyen részvényeinek száma, semmi esetre nem nyerhet.

61. §. A választmány a gyűlésben szótöbbséggel elfogadott, és a választmány által aláírt társasági alapszabályokat, a kereskedési czímmel együtt váltótörvényszéknél, a Váltótörvénykönyv II. Rés. 3-ik fejezete értelmében, a társaság nevében bejegyezteti.

62. §. Az illető váltó-törvényszék az alapszabályokat másolatban minden többi váltó-törvényszékeknek megküldendi, és szabad megtekinthetősöket megengedendi.

(1) V. ö. 1875: XXXVII. t. cz. 557—559. §§.

63. §. A társaság az alapítóknak előleges költségeit, mihelyt ezek elégségesen bizonyítottak, ha az alapszabályokban más rendelkezés nem történt, azonnal kifizetendi.

64. §. A választmánynak nem szabad az alapszabályoktól eltérni, vagy különös felhatalmazás nélkül a társaságot kötő rendszabásokat elhatározni, mi csak a társaság gyűlésében szótöbbség által történhetik. A társaság céljának változtatása csak akkor eszközölthetik, ha a társaságnak legalább három negyede a közgyűlésben a változtatásban meg egyez, a kisebbségben maradt rész azonban illy esetben kiléphet, s a társaság ügyeinek

akkori állása szerint részvényeinek, s ha nyereség találtatnék, az aránylag reá eső nyereségi résznek kifizetését követelheti.

65. §. Az alapszabályoknak minden változtatásai a váltó-törvénszéknél bejegyeztendők.

66. §. Rendkívüli kedvezéseket, például kisorsajátítást vagy találmányi kiváltság-levelet (Erfindungs-Patent) kívánó részvénytársaságok a fentebbi §§-ok rendelkezésén felül, a fenálló rendszabásokhoz alkalmaztatandják magokat.⁽¹⁾

67. §. Mind ezen közkereseti társaságokról szóló törvények a bányászati törvényhatóság alá tartozó társaságokat nem illetik.

XIX. TÖRVÉNY-CZIKKELY.

A kereskedői testületekről és az alkuszokról.⁽²⁾

1. §. Mihelyt valamely városban vagy mezővárosban több mint tíz kereskedő, gyártó, vagy közkereseti tagtárs létezik, ezek kereskedői testületet alakíthatnak, s abba más ugyanazon megyében lakó kereskedőket, gyártókat és közkereseti tagtársakat is bevehetnek, és ügyeik elintézésére, pénztárok kezelésére s az alkuszok feletti vigyázatra választmányt s elnököt szótöbbséggel választhatnak; megjegyeztetik azonban: hogy az illy kereskedői testületek valóságos bejegyzett kereskedőt, ha az a testületbe lépni akar, s mint testületi tag köteleseit teljesíteni késznek nyilatkozik, a felvételtől el nem zárhatnak.

2. §. A testületnek jogaihoz tartozik:

a) Olly helyeken, hol váltó-törvénszékek vannak, minden harmadik esztendőben a kereskedői elnököt megválasztani;

b) Az alkuszokat az alább körülírt módon vizsgálat alá venni.

3. §. A ki alkusz kíván lenni, ebbeli kívánóságát a kereskedői testület elnökének bejelentsé, s teljeskorúságáról és becsületes magaviseletéről bizonyítványokat mutasson elő.

4. §. Az elnök ezeket a kereskedői testületnek bejelenti, a testület pedig az elnök mellé két kereskedőt rendel, kik az esedezőt a szerződések tulajdonságairól, az alkuszi könyvvezetésről, s egyéb alkuszi köteleességekről, a helyi s legközelebbi határos külföld mértékeiről, az árúk tulajdonságairól, az eladásuknál megtartott helybeli szokásokról, és ha váltó-

alkusz is akarna lenni, a váltó-foglalatoságokról szoros vizsgálat alá veendő.

5. §. Ha a megvizsgált tudományát elegendően lebizonyította, a vizsgálók kötelesek neki erről a testület nevében bizonyítványt kiadni, s őtet az alkuszi hittelétel végett a helybeli hatósághoz utasítani.

6. §. A helybeli hatóság a megvizsgált s bizonyítvánnyal ellátott személyt megeskendíti: «hogy alkuszi köteleseit pontosan teljesíteni fogja». A helybeli hatóság azt, hogy az alkuszi hit valóságosan letétt, az alkuszi vizsgálatról szóló bizonyítványra irandja s hiteles pecsétjével megerősíteni.

7. §. Az alkuszi köteleességek következők:

a) Tartozik egy első feljegyzési könyvet (Buch der ersten Aufschreibung) és ezen kívül még egy rendes alkuszkönyvet tartani, melynek az illető hatóságnál selyem zsinórral átvonatnak, a zsinór két vége a hatóság pecsétjével megerősítettik, s a lapok száma feljegyeztetik;

b) A kereskedésekben, gyárakban s közkereseti társaságok írószobáiban (bureau) gyakran megjelenni, s szolgálatot tolokodás nélkül ajánlani;

c) Mihelyt valamely ügy reá bízott, ezt első feljegyzési könyvének bal oldalára pontosan felírni;

d) Tartozik a felvállalt ügynek eszközölését szorgalmazni, a nélkül, hogy megbízója nevét, mielőtt az ügy befejeztetett, megnevezné,

⁽¹⁾ Az 1840: XVIII. t. cz. alkotásának idejében «a fenálló rendszabásokat» a szabadalmak tekintetében e kérdésben az 1822 márcz. 12-én 6137. sz. a. kelt udv. kancelláriai rendelet tartalmazta volt. — V. ö. 1895: XXXVII. t. cz., a találmányi szabadalmakról.

⁽²⁾ A kereskedői testületek hatásköréről v. ö. a kereskedelmi és iparkamarákról szóló 1868: VI. t. cikket. — V. ö. Id. törv. szab. V. R. — E t. cikk a kereskedelmi törvény (1875: XXXVII. t. cz. [549., 555. §§.] életbelépésével vesztette hatályát.